

नियुक्ते" पमि० । तथा श्रीपतिः । "स्वयापारात् प्रागतिः खेचराद्याभूर्धाधस्ताद्यास्यसौभ्यापराणि । गो-
लाभिर्ज्ञः पञ्च यातानि यानि तेनाहस्तान्यन्यहेतुनि
तानि । प्रत्यगतिः प्रवहवायुवशेन तेषां नीचोच्चतजनि-
तोर्ध्वगधश्च सा स्यात् । यास्योत्तरा त्वपमष्टतविमण्ड-
लाभ्यां षोढा गतिर्निगदितैवमिह गृह्याणाम्" उच्चता च
महत्त्वव्याप्यगुणभेदः । सा च उपर्यपरिसन्निवेशि-
तावयवनां महत्त्वे भवति तस्य गुणचमत्वात् ततः भावेऽर्धे
प्यञ् । औच्चात् उच्चतायां न० । त्व । उच्चत्वं तत्कार्ये
न० तत् । उच्चता स्त्री । "उच्चस्थे गृहपञ्चके सुरगुरौ
सेन्दौ नवस्यां तिथौ लग्ने कर्कटके पुनर्वसुदिने
मेघं गते पूषणि । निर्दग्धं निखिलाः पलायसमिधः
मध्यादयोध्यारणेरविभूतमभूदपूर्वविभवं यत्किञ्चिदेकं
महः" तिथित० पु० । "गृहैस्ततः पञ्चभिर्द्वयसंस्थितै-
रस्त्यर्थैः सूचितभाग्यगम्यदम्" । रघुः । "स्रोच्चस्थः
स्वहेऽपि वा सप्तहृदां वर्गेऽपि वा" ज्योति० त० ।

उच्चकैस् अय्य० उच्चैश्च० टेरकच् । उच्चतायां २तद्विशिष्टे च ।
"जनितमुदस्यादुच्चकैश्चिह्नितोरः" "स्थितोदयाद्रेरभिषाय-
मुच्चकैः" माघः । उच्चकार्ये तरवादि उच्चैश्चन्दपत् ।

उच्चक्षुस् ति० उत्क्षिप्तमुत्पाटितं वा चक्षुर्यस्य प्रा० ब० ।
उच्चोत्क्षिप्तमेतत् २उत्पाटितमेतत् च । ततः चिद्दक्षुक्क-
रोति उच्चक्षुभवति उच्चक्षुस्यात् ।

उच्चटा स्त्री उद्-चट-अच् । उच्चगुणभेदे, २ गुह्यायां
३चूडावायाम्, ४भूम्यामलक्याम् ५नागरसुस्तायाञ्च ।

उच्चण्ड ति० उद्-चडि-अच् । उच्चान्तोग् २अतिकोपने,
३स्वरायुक्ते अविलम्बिते । ४प्रसरस्ये ५तद्वति ति० ।

उच्चतरं व० कर्म० । नारिकेले षष्ठे । २उच्चद्रुममाले च ।

उच्चताल न० उच्चः तालः हस्ततालः यत् । पानगोष्ठां भक्ष-
तया तत्र उच्चैर्हस्तालदानात्तथात्वम् । ३उच्चततालद्वये च

उच्चदेव पु० उच्चः ओषो देवः । वासुदेवे त्रिका० । तस्य "सर्वदे-
वमयो हरिः" इत्युक्तेः सर्वदेवमयत्वात् सत्वप्रधान-
त्वाच्च उत्तमत्वम् अतएव भागवते "अत्रासि तत्र खलु
संवतनोर्द्वयां स्फुरति" इत्यप्रधानत्वात् तस्य अयःसाध-
नत्वमुक्तम् ।

उच्चन्द्र पु० उच्चिष्टः खलाऽपशिष्टचन्द्रो यत् प्रादि० ब०
शिष्टचन्द्रलोपः । रात्रिषेधे शब्दरत्ना० ।

उच्चय पु० उत्पाद्य चयः चि-अच् । पुष्पादेरुच्चोत्तने । "पुष्पो-
च्चयं नाटयति" शकु० । "करिष्वापि यरेलीच्छस्त-

चिरःकमलोच्चयम्" रघुः । "प्रत्युपसदमेकोच्चयेन कपा-
लान्येककपालप्रभृतीनाम्" कात्या० २३, २, २० । उत्त-
रेषु पुरुषोच्चयेनैवैकयतविधात् १६, ८, २५ ।
२नारीकथंशुकग्रन्थौ "नीविः स्यादुच्चयोऽप्ययम्" मार्तण्डः
उत्कृष्टयः । ३उच्चसमुदाये च अभ्युच्चयः । "वाक्यं स्या-
द्योग्यताकाङ्क्षावत्तिवृत्तः पदोच्चयः" सा० द० । स निर्घृष्टा
क्रुद्धिं रामोऽधी मनःश्लोच्चये" रामा० । "एकतः
सरितः सख्याः गङ्गाद्याः सलिलोच्चयाः" भा० व० ८८
अ० । "नैकद्रव्योच्चयवतीं सञ्चद्विपणपणाम्" भा०
अनु० ३० अ० । श्लोच्चयोऽपि क्षितिपालसञ्चयः" रघुः ।
कर्मणि अच् । ४हस्ताभ्यामुच्चत्वावचिते नीवारे" हारा० ।

उच्चल न० । उद्-चल-अच् । मनसि हेमच० तस्य "अस-
यवं महाबाहो ! मनोदुर्निर्गृहं चलम्" गीतोक्ते चञ्चलस-
भावत्वात्तथात्वम् । २चलसभावसाले ति० ।

उच्चलित ति० उद्-चल-क्त० । गमनोद्यते प्रस्तुते गत्युद्युक्ते
उच्चललाटा स्त्री उच्चं ललाटं यस्याः । उच्चतललाटरूपदले-
क्षणायां स्त्रियाम् । स्त्रीणां च दुर्लक्ष्यम् कन्याशब्दे वक्ष्यते
उच्चनीच ति० उच्चैश्च नीचैश्च मयू० समा० । उच्चतावनत
प्रदेशदौ "द्वारमुच्चनीचानां कर्माभिर्हृद्भिर्नां गतिम्" ।
भट्ट० व्याख० १६ अ० ।

उच्चा चय्य० उद्-ची-डा । उच्चैः शब्दार्थे । "अमीय कक्षा-
निहिता स उच्चा" ऋ० १, २४, १० । "उच्चा उच्चैः प्र-
देशे" भा० । "उच्चा दिवि दक्षिणवन्तोऽस्युर्ध्वे" ऋ०
१०, १०७, २ । "अस्माकं द्युन्मधिपञ्च लटिषूचो"
२, २, १० । "उच्चा उच्चैः" भा० । "अवतमुच्चा-
चक्रं परिज्मानम्" ८, ७२, १० । "उच्चाचक्रमुप-
रिस्थितचक्रम्" भा० उच्चावृध् नोलादुच्चाचक्रयुः
प्रातवे याः" ऋ० १, ११६, २२ । २उच्चतायां स्त्रियां स्त्री
"उच्चारणत्पलिगणास्तटीस्तम्" माघः ।

उच्चाटन न० उद्-चट्-णिच्-ल्युट् । उत्पाटने स्वस्यानात्
२विश्लेषणे "उच्चाटनं स्वदेशादेर्भग्नं परिकीर्तितम्"
इति शा० ति० उक्ते षट्कर्णान्तर्गतेऽभिचारभेदे च । उच्चाद्य
तेःनेन करणे ल्युट् । तन्वोक्ते ४तत्त्वाधनकर्मणि ।
तन्वसारे वगलाया अभिचारप्रयोगे कुण्डलक्षण-
मुपक्रम्य "वश्ये तु चतुरस्रं चाकर्षणे तु त्रिकोणकम्" । तथै-
वोच्चाटने प्रोक्तं षट्कोणे भारणं कृतम् । वश्ये मेघासनं
अथ कर्षणं व्याघ्रचर्मणि । शाल्मौ स्तगासनं प्रोक्तं स्तम्भो
गोचर्मणि कृतः । उच्चासनं तथोच्चाटे त्रिषेधे तरगा-